

A BÁNYA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,
VIII., Rander-utca 6. sz.
FÖLDSZINT--LÉPCSŐHÁZ

= TELEFON 108-00. =

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. BISCHITZ BÉLA

MUNKATÁRSAK:

VÉCSEY ISTVÁN ARADI VICTOR

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

EGÉSZ ÉVRE —	12 KORONA
FÉL ÉVRE —	6
NEGYED ÉVRE	3

Egyes szám ára 20 fillér.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP

HIRDETÉSEK DIJAZÁS SZERINT

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

A külföldi tőke.

Nálunk minden divat. És nálunk minden a divatosan felkapott jelszavak után indul. Csak népszerűen hangzatos legyen valami, annak mindjárt támadnak apostolai és hirdetik a divatosan felkapott, hangzatos szólásokat, anélkül, hogy az illető kérdésnek a mélyére hatolnának.

Ilyen napi divat most óva inteni az országot attól, hogy csábszavakkal, minden szakismeret nélkül, illetéktelen egyének csábitgatják a külföldi tőkét hozzánk és pedig első sorban bányák financirozására. A külföldi tőke azután, hallgatva az ilyen csábszavakra, hozzánk jön, pénzét bányákba fekteti, de vajmi hamar kitűnik a csalódás és most ez a tőkepénzes a külföldön rossz hírnököt költi és aláássa bányászatunk hitelét. És ezért azon kell lennünk, hogy csak illetékes, szakismeretekkel bíró, elismert és kipróbált szakemberek foglalkozzanak bányászattal és különösen bányák financirozásával.

Hát ez igazán nagyon szépen hangzik. De talán épen azért, mert olyan szépen hangzik, óvakodva vigyázzunk, hogy félre ne vezessen bennünket és a közvéleményt. Minél inkább szívünkön fekszik, hogy bányászatunk felvirágozzék, annál jobban kell attól óvakodnunk, hogy túlzásokba esve, magunk ne ártunk jobban bányászatunk jó ügyének. Mi ugyanis távolról sem látjuk azt a nagy veszélyt, ami abban áll és onnan ered, hogy nem szakemberek is foglalkoznak bányászattal. Ez nemcsak nálunk van így, hanem az egész világon. És a bányászati iparnak világszerte konstatalható nagy fellendülése épen erre a kedvező jelenségre vezethető vissza. Az a titokzatosság, mely a bányászattal kapcsolatos, a föld méhében és mélyében sejtett

nagy kincsek ingerlik az embereket arra, hogy bányászattal foglalkozzanak. A meggazdagodás esélyei itt mindig valószínűséggel bírnak.

A panasz, a vád azonban az, hogy a hem szakember tévutra vezeti a vállalkozó tőkét és amidőn ily esetekben a tőke elvész, ezzel rossz híre kél a bányászatnak. Ez a vád, ez a panasz csak akkor bírna jogosultsággal, ha csakugyan rosszhiszemű félrevezetéssel állunk szemben. Ámde, ha már akadnak is ily rosszhiszemű félrevezetők, ezek az igazi tőkét lépére nem csalhatják. Mert az teljesen ki van zárva, hogy a komoly tőke financirozzon egy bányavállalatot, mielőtt azt saját szakemberei által nem tanulmányoztatja. Ezt a szakértői tanulmányozást akkor is meg-ejteti, ha kifogástalan, elismert szakemberek viszik a bányát a piacra és mindenesetre még intenzivebb ez a felülvizsgálat, ez a tanulmány, ha a bányát nem szakember ajánlja financirozásra. Abból tehát még baj sohasem származott, hogy a bányavállalatok létesítésével nem szakemberek is foglalkoztak. Igen is, bajok támadtak az által, hogy a befektetett tőke csalódott a bányákban. De vajjon ilyen csalódás nem érte a tőkét oly bányáknál, amelyek szakértők, elsőrendű szakemberek által ajánlottak? Meri valaki ezt állítani?

Kár tehát ellenségeink malmára a vizet hajtani. A magyar közgazdaságnak és ezzel a bányászatnak is olyan sok az irányzatosán működő rosszakarója, hogy igazán semmi értelmese sincsen annak, hogy még mi magunk is könnyelműen szaporítsuk ezek számát. Csak aki ismeri a magyar bányák financirozásának kálváriáját, az tudja megítélni, hogy mily nehézségeket kell itt leküzdeni. Igenis, meg van a magyar bányászatnak a rossz hire. De mi-

ért? Távolról sem azért, mert nem szakemberek foglalkoznak vele. Hanem elsősorban a nem rendezett, a külföld előtt teljesen érthetetlen, komplikált törvényes viszonyok folytán. Vagy nevezzük nevén a gyermeket: a teljesen törvénytelen viszonyok folytán. Vagy hogyan értse meg a külföldi, hogy az ország egyik részében az osztrák bányatörvény van érvényben, a másik részében pedig egyáltalában nincsen bányatörvény? Hogyan értse meg, hogy az ország egyik vármegyéjében a szén szabad, a szomszédban pedig földesuri jog? Hogyan értse meg, hogy amidőn jóhiszeműleg, a bányakapitányságnál történt kellő utánjárás alapján bányaterületet szerzett és dolgozni akar, egyszerre kitűnik, hogy ezen területekre másoknak vannak elsőbbségeik? Ily módon sokkal több külföldi tőke veszett már el nálunk és ami a fő, sokkal nagyobb mérvben támadt rossz hírünk, mint a nem szakértők eljárása által.

A bányászat képezi az ipar alapját. Minél fejlettebb valamely ország bányászata, annál erősebb az ipara. Ahol megvan tehát a bányászatra az alap, ott az állam első kötelessége oda hatni, hogy a bányászat fejlődése és virágzása minden lehető eszközzel és módon elősegíttessék. De mindenestre a legelső feltétel az, hogy a jogviszonyok minden kétséget kizárólag rendezve és biztosítva legyenek. Vagyis, hogy világos, tiszta, határozott intézkedéseket tartalmazó bányatörvényünk legyen. Amíg ilyen bányatörvényünk nincs, addig bányászatunk csak ötletszerűleg fejlődhetik, kitéve egyes bányahatalmak uralmának és kapzsi zsarnokoskodásának. De mihelyt ily bányatörvényünk lesz, azonnal bizalommal jön hozzá a külföldi tőke is és nem kell féltetni a nem szakértők fondorlataitól.

Adatok a szénkérdéshez.

— *Indítványunkról.* —

Indítványunk, amelyet a Bányászati és Kohászati Egyesület közgyűlésén egyesek valóságos el-lenszenével fogadtak, úgy látszik, mégse került le a napirendről. Legujabban Böck János, a Földtani Intézet örömdus nyugalmazott igazgatója szólott hozzá a Bányászati és Kohászati Lapokban. Már azt is örömdus eredményként kell regisztrálnunk, hogy ez az európai hírű szakember megszólalt. Ily nagyfontosságú kérdésekben bizonyára ő leghivatottabb, mert háta mögött egy hosszú élet dus tapasztalatai állanak — és ha mást el sem érhet-

nénk, — pedig fogunk, — már az is fényes eredmény lenne, ha indítványunk is hozzájárulna ahhoz, hogy ezen elsőrendű szakemberünk az elméleti tudományok birodalmában töltött évtizedes, páratlanul sikeres munka után kilépne a nyilvánosság elé és a magyar bányásztársadalom közkincsévé tenné dus tapasztalatait. Talán szerénytelen-ség e kívánságunk, mert hiszen Böck János végzett életében már annyit, amennyi kitöltene tíz ember életét is, de viszont oly kevés bányászatunk és kivált a bányageologia terén az igazi kiváló egyéniség, hogy, a magyar bányászat minden igaz barátja osztozik óhajunkban. Megjegyzéseit különben a következőkben adjuk.

Az Aradi-féle indítványhoz.

T. Szerkesztő Ur!

A tegnapi napon kaptam kézhez a Bányászati és Kohászati Lapok f. é. 19. számát, melyben felkeltette figyelmemet a tisztelt egyesület 1908. szept. 20-iki közgyűlése lefolyásának megismertetése, a melyen sajnálatomra a fővárostól való távollétem folytán nem vehettem részt.

Olvastam Aradi Victor urnak a hazai barnaszén- és lignitbányászat felvirágoztatása érdekében tett indítványát és az ennek kapcsán elhangzottakat, habár maga az indítvány az alapszabályok értelmében behatóabban tárgyalható nem volt s előbb a választmányhoz utasított, ami helyes is, mert hisz egy fontos, életbevágó kérdéssről van szó, annyi bizonyos s ezt mutatják a történt rövid felszólalások is s így kétszeresen indokolt a benyújtott indítványnak a választmány előtt minden irányban való megvitatása.

Bizonyos az is, hogy midőn iparunk minél jobban való kifejlesztésére törekszünk, teljes erővel kell törekednünk a hazánkban nyerhető iparilag fontos anyagok felkutatása és feltárására, mert ezek fogják iparunk legbiztosabb alapját képezni s az erre támaszkodó ipar nem lesz üvegházi plánta, de másrészt igazat kell adni Csorbits László urnak, midőn felszólásában azt mondja, hogy a fejlődő magyar ipart egyedül az olcsó szén képes elősegíteni.

Kifejlett és még tovább fejlődő vasuti hálózatunk szükséges fűtőanyagának minden eshetőségtől való biztosítása valóban szintén nagyfontosságú kérdés és végre talán nekünk állampolgároknak is van jogunk ahhoz, hogy nem úgy mint a közel lefolyt multban könnyen juthassunk olcsó, jó és elég tüzelőanyaghoz.

Sokszor hallottam a közéletben és olvastam már, mennyi szene van Magyarországnak s én hozzá teszem adja az Isten, hogy így legyen, de engedelmet kérek, ez relativ dolog. A hol, legalább más országokkal szemben, aránylag még csekélyebb a szükséglet, ott az ismert előjövetelek lehetnek időre-közre talán kielégítőek is, de ahol a közlekedés, ipar stb. fejlesztéséről van szó, ott előbb-utóbb megfordul a koczka, sőt oly országokban is, amelyek nálunknál nagyobb ismert szénmenyiségekre utalhatnak.

A köszönet értem a palaeozoi és mesozoi szénzet illetőleg, és, nem bőkezűen látott el bennünket a ter... E korszak lerakódásai is-

meretesek ugyan több ponton hazánkban is, de korántsem mindenhol produktív alakban, visszamaradnak tehát mint főtárházaink a barnaszén- és lignittelepek, amelyekhez még tőzegeink sorakoznak, de ez utóbbiak nemcsak tüzelési szempontból jönnek tekintetbe, mert az ipar és mezőgazdaság egyébként ezeket szintén értékesítheti.

Ez utóbbiak elterjedésére, mennyiségére és minőségére nézve legközelebb világos képet reménylünk László Gábor dr. földt. int. geológus és Emszt Kálmán dr. ottani vegyész most folyó kutatásai alapján.

Még néhai Faller Gusztáv selmecebányai egykori híres tanáromtól hallottam, hogy az elővigyázó bányásznak nemcsak a bánya anyagának lefejtésére és evvel karöltve járó feltárására kell fordítania figyelmét, de egyszersmind a további kutatást sem szabad figyelmen kívül hagynia s ebben igaza volt felejtethetetlen tanáromnak.

Azt mondom, ne azt vitassuk van-e Magyarországnak elég szene, vagy nincs-e, hanem inkább a tapasztaltak után törekedjünk teljes erővel annak felkutatására, hogy a már is ismert telepeken kívül hol vannak még technikailag figyelmet érdemlő szénelőfordulásaink, hogy akkor, midőn a szükség órája üt, mi minden eshetőségre pozitív adatok alapján készen álljunk.

Azt hiszem, senki sem akarja azt, hogy mi a létező kőszénbányászatunkat akár a barnaszén és lignit körül való, esetleg nem célirányos intézkedések által károsítsák, de azt hiszem, valamenynyien csakis óhajtkák, hogy hazánkban ásványokban való előfordulásai teljes mérvben, mintegy előkészítőleg, ahol kell, akár mélyfúrás segítségével és kellő idő mellett, feltárassanak, hogy biztosan megtudjuk, mi felett rendelkezhetünk a mikor kell s ne legyünk kénytelenek a szükség esetén kapkodva keresnünk.

Azért úgy, mint Déry Károly igazgató ur, Aradi Victor ur indítványának negyedik pontját részemről legalább annyiban, amennyiben ez még feltáratlan szénterületeknek az állam részéről, ha kell, mélyfúrásokkal való megvizsgálását célozza, a magam részéről is elfogadom, annál is inkább, minthogy ily értelemben, lehet most már mintegy 10 éve, Gesell Sándor főbányatanácsos jelenlétében, a kereskedelmi minisztériumban adott alkalommal az akkori államtitkár ur előtt magam is nyilatkoztam.

Ami azonban engem a jelen alkalommal fel szólalásra készítet, ez azon körülmény, hogy igen tisztelt Déry Károly bányai igazgató ur Aradival szemben való felszólalásában haldogult Hantken Miksára is hivatkozott, felhozván, hogy ez utóbbinak a magyar korona országainak széntelepei és szénbányászata című munkájában, mint mondja, nem tudja hányadik oldalon, azt a nyilatkozatot olvasta: „Felsőgalla községnek a határában is ismerünk kőszénelőbővetelt, de művelésre méltó szén épen ott nincs.“

Evvel talán Aradi urral szemben azt akarta hangsúlyozni, mily nehéz kellő feltárások hiányában aziránt nyilatkozni, hogy valahol van-e vagy nincs-e szén. Legalább csakis így tudnám értelmezni a Hantkenre való hivatkozás azon ténnyel szemben, hogy Felső-Galla vidékén illetőleg Tatabányán ennek dacára mégis feltáratot elég szén.

Legyen azonban szabad figyelmeztetnem, hogy Déry Károly igazgató ur idézetével nyilván

a Hantken munkája 251. lapján mondottakra reflektál, csak hogy a Hantken ott nem az azóta felkutatott eocén szenekről szól, hanem világosan azt mondja:

Oligocén-széntelepek Felső-Galla és Nagynémetegyház határában is fordulnak elő, de ezek csekély vastagságuknál fogva művelésre nem valók.

Ismétlem tehát, Hantken nem az eocént említette, hanem az oligocént, sőt mondhatom mellékesen azt is, hogy a m. kir. Földtani Intézet által még számos év előtt kiadott Tata-Bicske vidéke F7 (1:144,000) jelű átnézetes geológiai lapon Alsó-Gallától kissé délre, az „Eddigelé művelésre nem méltatott kőszéntelep“ jelzője, a vörös pont lefelé álló kereszttel, külön fel van tüntetve.

Sokkal óvatosabb ember volt néhai Hantken Miksa egyet. tanár, minthogy ő kellőleg fel nem tárt vidéken, ahol azonban az eocén lerakódások jelenlétét már ismerte és ezek szerepét az Esztergom-vidéki szénelőfordulás szempontjából is jól tudta, a felsőgallai szénre (t. i. a ma ismert eocénbelire) oly kicsinylőleg nyilatkozott volna.

Ennyivel, azt hiszem, tartozunk a tényállásnak és Hantken Miksa emlékének.

Budapest, 1908. október 6.

Kiváló tisztelettel

Böckh János,

a m. kir. Földt. Int. volt igazgatója
a M. Bány. és Koh. Egyes. tagja.

Elektromos vasolvasztás.

Az elektromos vasolvasztás kérdése különösen hazánkban bir fontossággal. Vasércet fölös mennyiségben termelünk, de kokszolható szenet, azaz kokszot külföldről kell importálnunk magas kemencéink számára. És miután a magas kemencei üzemhez szükséges tüzelőanyag, a faszén és a koksz ára az utolsó 20 évben közel 50%-kal növekedett és állandóan növekszik, nagy fontossággal bir a vasiparra nézve az, hogy függetlenítse magát ettől a tüzelőanyagtól. Fontos ez különösen azért, mert a koksz révén külföldi piacokra vagyunk utalva faszéntermelésünk pedig alig fokozható. Nyerstermelő állam vagyunk és ha nyerstermékek behozataláért is milliókkal adózunk a külföldnek, akkor hiába várjuk gazdasági életünk javulását. Ezen szempontok birták arra kormányunkat, hogy kiküldjék jeles kohómérnökünket, Katona Lajost az elektromos vasolvasztás tanulmányozása céljából Németországba, Svédországba, Angliába, az Egyesült-Államokba, Kanadába, Franciaországba és Olaszországba.

Egy nagy előnye az elektromos vasolvasztásnak, hogy a legolcsóbb energiaforrásokat, így a vízierőt is kedvezően transformálja. Ezen kívül az áramfejlesztésre a legsilányabb fűtőanyag is felhasználható. Az elektromos vasolvasztás révén a gyenge minőségű szenek is győzelmesen vonulnak be a vaskohókba. Ezenkívül a nyersvas előállítására tonnáként 11.40 koronával lenne olcsóbb.

És ha el is tekintünk attól, hogy a termelést magát olcsóbbá tettük, óriási nemzetgazdasági előny már az is, hogy oly értékeket teremtünk, a melyek ma teljesen kihasználatlanul hevernek. Ilyenek elsősorban a vizierők. A millenáris évben megindult vízrajzi felvételek tudományos tekintetben legelől állanak Európában és csakis a gyakorlati kihasználás kérdése van hátra. E felvétel szerint a legnagyobb nyári szárazságban 530 m³ viz gördül alá a Kárpátok lejtőjéről 380 m. közepes relatív magasságból, ami elméletileg 2,700.000 lóerőnek felel meg. Ezen számadatokat a gyakorlati élet számára átalakítva, kimondhatjuk hogy azon régióban, ahol az ipar még megtalálja a szükséges közlekedési eszközöket, az erőkihasználásra alkalmas nagyobb vízfolyások még a nagy szárazságok idején is legalább 1,700.000 elméleti lóerőt jelentenek. És mennyi van ezekből felhasználva? 39.000 lóerő, a többi haszontalanul elvész.

Második igen fontos és kihasználatlan anyag a mai kohóknál veszendőbe menő szénpor, amelyet az elektromos olvasztásnál szintén előnyösen fel lehet használni.

A vas- és acélfínomításra vonatkozó elektrotechnikai kísérletek szintén közelednek a végleges megoldáshoz és a már üzemben lévő elektromos vasfinomító kemencék kisipari célokra kiválóan alkalmasoknak mutatkoznak.

A szén a kulturállamokban.

II.

A német szénbányászat első nyomainak hatszáz esztendőre nyulnak vissza. Történeti adatokból tudjuk, hogy 1348-ban a zwickaui kovácsok már szenet használtak. 1890-ban 250,558 tonna szenet bányásztak Németországban. A német szénipar csak a múlt század ötvenes éveiben kezdett megerősödni, amikor a gőzgépek alkalmazása általánossá vált és a vasutak terjeszkedése is folyamatban volt. Az alábbi adatokból világos képet nyerünk a német szénipar fejlődésének arányairól; 1820-tól 1907-ig a széntermelés a Ruhrvidéken 2.425,000-ról 80.182,000 tonnára emelkedett. 1848-tól 1906-ig Németország összes termelése 4 383,568 tonnáról 25.697,000 márka értékről 1.371.000,000 tonnára és 1.224.581,000 márkára emelkedett. Érdekes megemlíteni, hogy 1906-ban ezt az eredményt 322 üzem 511,108 munkása segítségével érték el. 1870 óta a kisebb üzemek száma felényire apadt. Ezek sorjában beszüntették munkájukat de a nagy üzemek erősödése folytán a munkások száma megkétszereződött és általában a tömeg és a termelés értéke sokszorososan megnövekedett.

Nézzük azonban az *amerikai* szénbányászat szüditő fejlődését. Az első feltárások Pennsylvania északi részében történtek, ahol a szén anthracittal felváltva fordult elő. A lapályosan elterülő szénaknák feltárása Kelet-Pensylvániában, a későbbi években történt. Pennsylvaniaiak, mint szén- és vastermelő vidéknek jelentősége egy század óta

datálódik. Az anthracit az ötvenes években még a fogyasztás 50 százalékát teszi. 1890-ben már csak 1/3. 1902-ben pedig 14% anthracit képezi az amerikai szükséglet mértékét.

Az 1860-ik év arról nevezetes, hogy az Egyesült-Államokban akkor kezd a széntermelés nagyobb arányokat ölteni. 1860-ban 4 millió, 1870-ben már 30 millió, 1900-ban pedig 375.6 millió tonna szenet termeltek. Ebből látjuk, hogy az amerikai szénbányászat, amely az angol vagy német szénbányászathoz viszonyítva még fiatalnak mondható, milyen meglepő módon fejlődött oda, hogy ma a világtermelés élén van.

Az amerikai bányák 2.87 millió lóerővel dolgoznak. (Ebből 85% gőz, 13% villamosság és gáz, 2% vizierő) Ellenben nagyon kevés emberi erő alkalmazását kell megállapítanunk az Egyesült-Államok bányáiban. Ezidő szerint 500,000 ember dolgozik az ottani bányákban, míg Angliában 900,000 ember él a bányászatnak, Németországban pedig szintén 500,000 a bányászok száma. Ismét bizonyítottnak látjuk azt a tényt, hogy Amerikában épen úgy, mint a többi iparágnál, a bányászatnál is, lassan növekszik a munkások száma, amely soha sincs arányban az üzem nagyságával és a mechanikai erő kihasználásával. 1902-ben 120 anthracit és 4400 kőszénbánya volt Amerikában. Az emberi erő nélkülözését a munkabérek emelkedése idézte elő. A vállalatok az emberi erő helyett a mechanikai erőt igyekeztek mennél hatásosabban alkalmazni s ennek tulajdonítható, hogy Amerikában egy munkásra sokkal nagyobb termelési mennyiség jut, mint Angliában. Ezzel magyarázható az a körülmény is, hogy miért jut minden amerikai bányászra a termelésből 4000 korona érték, míg Európában csak 2000 korona esik.

Az utolsó évtizedben Amerika az olcsó tarifák révén 1000 és 2000 kilométer távolságra szállított szenet. Percentualis számítás szerint a világhatalmak közül Anglia körülbelül 100 esztendővel ezelőtt a termelés 3/10-ét, a 70-es években a felét, ezidő szerint pedig a negyedrészt produkálja. Eszerint Anglia termelése visszamaradt Amerika és Németország fejlődésével szemben. Ez a két állam, amely 1860-ban a világtermelésnek csak 11 százalékát szállította, bámulatos módon haladt előre a bányai ipar terén. Németország 1890 óta a világtermelés ötödrészt, Amerika 1/3-át szolgáltatta. A három nagy szénállam együttesen a világtermelés 80 százalékát produkálja. Ma ez a helyzet ilyen is marad mindaddig, amíg *Kína* nem lát kincsesbányáinak kiaknázásához.

Dynamit — Titanit.

Mind a kettő robbantószer. Brizáns mind a kettő és pedig a javából. Nagynevű, híres ember, Nobel találmánya az egyik s a mi feltétlen tiszteletet biztosít számára nálunk, az ma már korántsem találmányának kiválósága, (e fölött napirendre térhettek volna már régen,) hanem az, hogy maga a feltaláló idegen tölünk; alkotását hát örökbecsűnek tekinti a magyar. Ellenben „magyar” találmány a másik. Izig-vérig magyar emberé, aki mint vegyész-mérnök épen a dynamit gyárban szerzett magának nagy nevet és elismerést, mint annak igazgatója. Lehetett-e nagyobb

ambiciója valaha vegyészembernek, mint az, hogy feltaláljon egy robbantószeret, amely a dynamittal velejáró veszedelmek kiküszöbölésével egyesíti magában a dynamit pokoli erejét? Mert hiszen a dynamit már gyártásakor pusztít. Életveszedelmes nemcsak a kész patron, hanem az a nyers anyag is, amiből a dynamit készül. Legjobb esetben is elsorvasztja a dynamit-munkás tüdejét, megöli idegzetét, akár csak a foszforral dolgozó gyufagyár. Ez utóbbi ellen újabban már olvastunk humánus miniszteri rendeleteket, de vajjon hol késik a dynamitgyárak ellen a humanizmus illetően érvényesítése. És ahol csak megjelenik a dynamit, éktelen és oktalan pusztulás jár nyomában. Még egymás közelségétől is felrobban a dynamit. Epen ezért egy vasuti waggonban tilos 20 kg.-nál többet szállítani. Mintha a halál lehelete suhanna a dynamit szállításakor. Borzong az ember s a vele dolgozó bányász pillanatig se biztos tulajdon életéről.

Ellenben a „másik“ tökéletesen ártalmatlan, amíg csak nem ébresztik fel a benne szunnyadozó rémitő erőt. Ártalmatlan a gyártása a munkás egészségére, ártalmatlan a biztonságára, hiszen katonai löportorony van gyártelepe közvetlen tözsomszédságában. És ami a legcsodálatosabb, ártalmatlan még annak biztonságára is, aki vele robbantani akar, a bányászra is. Ceipek Norbertnek, ennek a geniális magyar embernek korszakalkotó találmánya, a Titanit, valóban titáni erőt rejt magában. Pedig csak papírhüvelybe rejtett por az egész. Ütheted, dobálhatod, -tüzes kemencébe is veheted, gyors, vagy teher vonatok robboghatnak át rajta s ez a cacao-szinű por ép oly kevés hajlandóságot mutat arra, hogy felrobbanjon, mint akár a cacao-por. És mégis. Ha egyszer gyutacsának lángja érte, menydörgéshez hasonlatos robajjal bont-ront mindent, amit útjában talál.

És mégis ragaszkodunk a Dynamit-hoz. Azért talán, mert magyar embernek sohase volt becsülete tulajdon hazájában? Valami sajtóságos maradiság ez, valami érhetetlenek 'ítszó conservativizmus. Avagy üzleti érdek. Vajjon a bányatársaságok érdeke-e az, hogy dynamitot adjon a bányász kezébe, amivel veszélyeztetni még a saját családjának életét is akkor, amikor van egy teljesen egyenlő értékű brizáns robbantószer, aminek szédítő előnye az, hogy abszolút veszélytelen.

Mi ez? Érzéketlenség a humanizmus-parancsolta követelmények iránt? Makacsság? Usdi maradiság? Hogy akkor, amikor a dynamit napról-napra, — sőt nagyítás nélkül bátran mondhatjuk — szinte óráról-órára szedi áldozatait munkásokban, bányászokban, apró gyermekeseregben, mindenkiben, aki hozzá véletlenül közelít, hogy akkor még csak gondolkozni mernek is azon, hogy ne küszöböljék ki véglég ezt a kártevő szörnyet, felváltván a titanittal, amely valóságos mentőangyala a bányásznak.

Sem oly ostobák nem vagyunk, sem akkora patrioták, hogy merő hazafiságból a hazai bányavállalatokra kárral járó dologra serkentենék magyar gyártmányok bevezetésével. De meg kell ütköznünk a hazai bányavállalatok azon eljárásán, hogy akkor, amikor egy világraszóló találmány létezik, leleményes magyar agynak nagyszerű szüleménye, amely értékére tökéletesen egy az idegennel, annak hallatlanul kártékony tulajdonságai nélkül, akkor még csak akár egy pillanatig is ha-

bozhatnak, hogy ezt a törvényes faktoroktól számszorosán kipróbált és jónak bizonyult szert alkalmazzák, vagy maguk részéről szintén kipróbálják.

Hát igen! Hazafiság kérdése is ez, mert trencsényi, tehát magyar gyárról van szó a mai iparpártolástól visszhangzó korban. És főképp humanizmusról van szó. Az emberiségnek kell érvényesülni. Nem szabad a magyar bányászát háromféle szempontból is örökös életveszedelemnek kintenni.

Mi — valameddig dynamitot tudunk a magyar bányászkezekben, mindaddig életveszedelemben látjuk forogni. Nekünk tehát, a magyar bányászok szószólóinak erkölcsi kötelességünk a dynamit ellen felszólalni s ellene irtó háborút hirdetni a humanizmus érvényesítése érdekében a magyar bányászkezekben.

— **A dynamit pusztítása.** Ugy látszik e címen állandó rovatot nyithatunk. E héten újabb dynamitkatasztrófákról számolhatunk be.

Pozsonyi tudósítónk jelentése szerint ugyanis a dévényujfalusi Mittelmann-féle mészbányában a dynamitoldódás két munkás életének vetett végett. Az oldódó dynamit közlelésben két munkás dolgozott, akiket az oldódás következtében keletkező légnyomás azonnal megölt, anélkül, hogy az orvosok bármilyen külső sérülést állapíthattak volna meg a munkások testén.

Az alábbi két esetben „idő előtt“ sült el a dynamittöltény, ami a titanitnál szintén ki van zárva.

A hunyadmegyei Füzes községben egy véletlen következtében súlyos szerencsétlenség történt. Vlád Stefan bányamunkás fadöntéshez használt dynamitot és az idő előtt elsült töltés jobb kezét tőből leszakította. Súlyos sebével haldokolva szállították a dévai közkórházba.

A második szerencsétlenség a Dobsina közlelésben fekvő Melius-bányában történt. A robbantást végző bányász alig tette helyére a patron, az „idő előtt“ felrobbant. A bányász a robbanás következtében életveszélyesen megsebesült.

BÁNYÁSZATI HIREK.

— **A Rimamurányi közgyűlése.** A Rimamurány—Salgó-Tarjáni Vasmű Részvénytársaság f. hó 24-én tartotta 27-dik rendes közgyűlését, amely minden incidens nélkül jóváhagyta az igazgatóság által elébe terjesztett záró számadást, tudomásul vette az igazgatóság üzleti jelentését, elfogadta a nyereség felosztására vonatkozó javaslatokat és megadta a felmentvényt úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelőbizottságnak.

A Rimamurányi részvényesei ezt a felmentvényt csakugyan a legnagyobb elismeréssel adhatták meg, mert az üzleti eredménnyel a legnagyobb mértékben meg lehetnek elégedve és pedig annál inkább, miután az évi tiszta nyereség évről-évre állandóan emelkedik. Csupán az utolsó 3 üzletévet véve, az évi tiszta nyereség volt. 1906-ban

nem egeresi szentet ad el, nincs az egeresi hérlőkkel semmi néven nevezendő összeköttetésben. Ez a része a közleménynek tehát téves. A Nagy-Báródi bánya a saját szentét szállítja saját vasútján, amiről bárki, akit ez érdekel, könnyű módon meggyőződést szerezhetne, még maga a cikkíró ur is, aki úgy látszik, azért, hogy a bányáipar ellen hangzatos frázisát elűrhessen, nem átalotta kitalálni a modern szénrabló lovagról szóló ezt a dajkamesét, amely alkalmas lehet arra, hogy a laikus közönséget, minden igaz ok nélkül megtéveszse és félrevezesse.

Fogadjon igen tisztelt szerkesztő uram nagyra-becsülésem kifejezését.

Dr. A. M.

Szerkesztői üzenetek.

O. J. Zalatna. Szíves adatait köszönjük és lapunk legközelebbi számainak egyikében fel fogjuk őket használni. 2.— Nyugodt lehet.

M. Luigi. A forrás megnevezésével megengedjük Kérjük a cserépéldány küldésére vonatkozó becses intézkedéseit.

Szikorszky Károly A lap előfizetési díja 12 korona. **Popovits S Szászsebes.** Kérjük a minta beküldését és a továbbiakat annak minőségétől tesszük függővé.

N. H. Vajdahunyad. Azon a vidéken oly sűrűen vannak zártkutatmányok, hogy egyetlen talpalatnyi lefoglalatlan terület sincsen. Az állami vastelepvtétel fokozta ennyire a foglalási kedvet. Nemcsak magánosok, hanem kincstári hivatalnokok is nagyban foglalkoznak ezzel. Azt hisszük azonban, hogy a kormány nem fogja megismételni az aranyosvölgyi esetet. Elég volt ennyi egy évtizedre. Azalatt talán kinyögi.

B. I. Felsőbánya. Az akció csöndben, de biztos léptekkel halad előre. Meleghangu sorait köszönjük. Ha az egész magyar bányásztársadalmat ilyen lelkesedés hatná át, bizonyára gyorsan jutnánk a kítűzött célhoz. Az alakulási mozgalom legközelebb indul meg.

TŐZSDEI HIREK.

A tőzsdén a bánya- és rokonértékek jegyzése lanyha. Mindössze a szénbánya-értékek irányában mutatkozott érdeklődés. Az északmagyarországi részvényei egy koronával javultak, ugyiszintén a salgótarjáni részvényei is.

A londoni fémtőzsde szeptember havi jegyzései alig hoztak valami változást. A réz ára szilárd, csak kis ingadozások jegyezhetők fel. Az ón ára lassan emelkedik. Az ólom ára 31-28-ról 30-91-re süllyedt. A zink ára szilárd, a sziléziai keresett.

— **Petroleumipar.** 1907 április hó 30-án felbomlott az osztrák-magyar petroleumfinomító kartelje. Az eredmény a következő:

	1907	1908
Petroleum	40 kor.	24 kor.
Benzin	28	16
Paraffin	70	50

Ezen áreség összege a petroleumipar terén évente 40—50 millióra tehető, nem számítva azt, hogy Felső-Magyarországon a finomítók egész sora szüntette be üzemét és munkásait elbocsátotta.

— **A fémpipar köréből.** A felsőcsertési zuzdavállalat r. t. elhatározta részvénytőkéjének 250.000 koronára való felemelését. E társulat üzemét főképen a régi bányaművek hányóinak feldolgozására alapítja. Szomorúan ösmertes tény, hogy számos ércbányánk hányóján milliókat

erő nyersanyagok hevernek évtizedek óta. Ezen szegény ércet feldolgozása és exportképessé tétele képezi a társaság üzletét. Az előkészítő munkálatokat még ez év végén megkezdik és az üzem maga tavasszal indul meg. A részvényjegyzés a társaság irodájában, Andrássy-ut 31. sz. alatt eszközölhető.

— **A vasbehozatal.** Vaskartelünk magas közgazdasági színvonalát jellemzik a külforgalmi statisztika adatai. Az év első hónapjában Németország 50-25 millió korona értékű vasat importált a közös vámterületre múlt évi 29-15 millió korona értékkel szemben. Ezen óriási számhoz még hozzá kell tennünk azt, hogy a magyar vasművet a külföldi piacokon is szorítja a német verseny. Érdekes és értékes adat vasműhelyeink pszichológiájához az a féllivatalos kijelentés, amely szerint ezen anomáliákból magyar vasművek üzletmenetére *nem vonható kedvezőtlen következtetés*, mert eddig valósággal el voltak halmozva a művek rendelésekkel.

— **A Máv vonalai mentén fekvő köszénbányák heti szénforgalma.** A magyar kir. államvasutak vonalai mentén fekvő köszénbányák a szeptember 27-étől október 3-áig terjedő héten, hat munkanap alatt, összesen 12653 kocsirakomány szentet adtak fel; 222 kocsirakománnyal többet, mint az előző héten és 1481 kocsirakománnyal többet, mint a múlt év hasonló (IX. 29-től X. 5-ig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2108 vasúti kocsit raktak meg, 37 kocsival többet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

Vállalkozás.

Versenyárgyalási hirdetések.

Commerce-vasak szállítása. A déli vasut magyar vonalai részére 1909. évre.

V. t. határidő Budapest, 1908 nov. 2.

Kavics-, homok- és terméskő-szállítás. Szilágyosmlyó város kövezési munkálatai részére.

V. t. határidő Szilágyosmlyó, 1908 október 21.

Kő és kötőrmelék szállítás. A kisköszegi zátony és legelő közötti mellékág elzárásához szükséges 5601 kilométer másodosztályú kő, továbbá 1.345 köbméter rostált kötőrmelék szállítására versenyárgyalást hirdetnek.

V. t. határidő Zombor, folyammérnöki hivatal, 1908 október 26.

Kavicsszállítás Nyitra vármegye közutjainak 1900., 1910., 1911., 1912., 1913. és 1914. években szállítandó kavicsszükséglet fedezésére.

V. t. határidő Nyitra, államépítészeti hivatal, 1908 november 5.

Bánatpénz 5%.

Kavicsszállítás. Szepes vármegye törvényhatósági és vasúti állomásokhoz vezető közutainak az 1909., 1910. és 1911. években eszközözendő kavicsszállítás biztosítása.

V. t. határidő 1908. évi november 6. Iőcsei m. kir. államépítészeti hivatalnál.

Kőanyagok szállítása. A régi szegedi th. közut 0.000—6.002 km. közti szakaszának kiépítésével kapcsolatosan, vállalat útján teljesítendő és 51.967 korona 10 fillérrel előirányzott munkák engedélyezése.

V. t. határidő Hódmezővásárhely, 1908 november 10., polgármesteri hivatalnál.

Bánatpénz 5%.

Kavicsszállítás. A zalaegerszegi kir. államépítészeti hivatal területén lévő nagykanizsa—tapolczai és pécs—varasdi állami közutakon az 1909. és 1910. években eszközözendő kavicsszállítás biztosítása céljából az államépítészeti hivatal versenyárgyalást hirdet.

V. t. határidő 1908 november 30.

Bánatpénz 5%.

Apró hirdetések.

Mélyfúrómérnök, több évi gyakorlattal bíró okl. bányamérnök, mélyfúróüzemek s nagyobb szerű kutatások vezetésére vállalkozna. Megkeresések „R. T.” jelígre a salgótarjáni főpostahivatalba post restant kéretnek.

A bányatiskolát jó sikerrel végzett nő **főfelőr.** 11 éves gyakorlattal (részben szén-, részben érc-bányában) főfelőri esetleg üzemvezetői állást keres. A magyar, német, több szláv és részben a román nyelvet bírja. Külföldre is megy.

Szives megkeresések „G. 27.” jelige alatt kéretnek a kiadóba.

Felmondatlan állásban levő **bányahivatalnok**, ki németül is levelez, az összes bányaszámzási és könyvelési teendőkben jártassággal bír, állását kedvező feltételek mellett változtatja. Ajánlatok fizetések megemléstével „Fiatal nő bányahivatalnok” jelige alatt továbbíthatnak.

Bányaiskolát jó sikerrel végzett, katonai kötelezettségének eleget tett 23 éves fiatalember, főmbányász, jó rajzoló, tág ismeretekkel a gyöngéaram-technikában, beszél tökéletesen a magyar, német és a román nyelvet, állást keres mérnökségbe, esetleg üzemhez. Megkeresések „L. O.” alatt a kiadóhivatalhoz kéretnek.

Tíz évi sokoldalú gyakorlattal és tapasztalattal bíró **vaskohómérnök**, ki már négy évig önálló gyár- és bányauzemvezető volt és tökéletesen jártas a kalkuláció, könyvvitel és adminisztrációban, beszél a német, tót és román nyelveket, vasipari vagy bármely műszaki vállalatnál azonnali belépésre megfelelő alkalmazást keres.

Szives megkereséseket „Jó szerencsét!” jelige alatt továbbíthat kiadóhivatal.

Főaknász, nő, ki hosszabb ideig szén- és jelenleg vaskőbányánál mint üzemvezető önállóan működik, minden teendőkben szakszerű gyakorlattal bír, az üzemnél előforduló összes adminisztrációs munkákat maga végzi, mostani állását igen rossz helyi, illetőleg környéki viszonyok miatt mielőbb változtatni óhajtja. Beszéli a magyar, német, cseh, tót, horvát és törékenyen a román nyelveket.

Szives megkereséseket „T. V. Ü.” jelige alatt a kiadóhivatal továbbíthat.

Okleveles bányamérnök, ki úgy a szén-, valamint a vasbányászat terén 8 éve működött, megfelelő alkalmazást keres azonnali belépésre.

Szives megkeresések e lap kiadóhivatalába „Oklevél” jelige alatt kéretnek.

Bányaiskolát végzett, katonai kötelezettségének eleget tett, jeles bizonyítványokkal, jelenleg mint főbányamester alkalmazásban álló, ki úgy vékony, mint vastag telepek fejtésében és a telérek és tömzsök munkálataiban nagy jártassággal bír, igen nehéz viszonyokkal küzdő bányában működik, az üzemnél előforduló összes irodai munkálatokkal, valamint szakmávkönyvek számításával teljesen tisztában van, nagy gyakorlata van a kutatási és telepítési, valamint a fűró- és réselő-gépek minden válfajában. Beszéli a magyar, német, tót, cseh, bosnyák, horvát, orosz és román nyelveket. Szives ajánlatokat „Szerencse fel!” jelige alatt a szerkesztőség továbbíthat.

Térmersteri, raktárnoki, expeditori, mérlegmesteri vagy ehhez hasonló állást keres igen szerény feltételek mellett egy jelenleg mint térmerster alkalmazásban álló egyén. Szives megkereséseket „Szerény altiszt” jelige alatt a szerkesztőségbe kér.

Svéd-Aczél Kereskedelmi Társaság.

A legjobb minőségű aczélok
bármely célra.

Budapest, V., Bálvány-utca 12.
Telefon 91—57.

Büssing-féle teherautomobilok.

a legmegbízhatóbb és gazdaságosabb üzeműek.

Gyárak: BRAUNSCHWEIG és BÉCS.

Automobil teherkocsik 6000 kg. hordképességig. Automobil tehervonatok 11000 kg. teherbírással. Omnibuszok, szállodai társaskocsik 12—42 személy részére. Motoros tüzoltókocsik, hajógépek és gazdasági motorok minden célra 120 lóerőig. Szabadalmazott kettős rugózásuk folytán a Büssing gépkocsik a legrosszabb uton is acélabroncsokon rázkodás nélkül futnak. Londonban 369 Büssing omnibusz közlekedik. Amsterdam, Berlin, Bécs, Crefeld, Linz, Moszkva, München, Stockholm és más nagyvárosok hatóságai és nagyszabású vállalatok a Büssing gépkocsit választották a köz- és magán-szállítások lebonyolítására. Magyarországon is fényesen bevált. Moson és Magyaróvár között Büssing omnibuszok közlekednek.

Vezérképviselő: REIMAN GYULA.

Budapest, V., Bálvány-utca 12. Telefon 91—57.

Ugyanott „Helios” automobil-garage és javítóhely, a modern technika szerszámával felszerelve.

Gépalkatrészek. Automobil anyag- és kellekraktár. Németországban mindenki, aki Büssing gépkocsit vásárol, a hadügyminiszter részéről 4000 márká beszerzési és évenként 1000—1500 márká fűntartási hozzájárulást kap. Egy 5—6 tonnás Büssing teher-automobil üzemeltetése tonna-kilóméterenként csak 8—10 fillér.

Evi tagdíj 10 korona.**3 évi kötelezettség.**

A magyar bányászokat, a bányászattal és az ezzel összefüggő iparral és kereskedelemmel foglalkozókat állásra és rangra való különbség nélkül ezennel felhívjuk a

Magyar Bányászok Országos Szövetségébe
való belépésre.

BELÉPÉSI NYILATKOZAT.

Alulírott ezennel belépek a Magyar Bányászok Országos Szövetségébe.

Sor-szám	Teljes név	Foglalkozás	Pontos lakcím	Megjegyzés. A Szövetségre vonatkozó véleményeket helyütt is kérjük.

Tessék kitölteni és hozzánk beküldeni.

**SZIVÓ GÁZ
BENZIN
MOTOROK ÉS
LOKOMOBILOK.**

**BRÜNN-KÖNIGSFELDI
MOTOROK**

FAMEGMUNKÁLÓGÉPEK

= EGYED = BUDAPEST
ÁRUSÍTÓ **ABELES EMIL** V. VÁCI-UT 14.
TELEFON 98-32. SÜRGÖNYCÍM: BARSEL

**Összes famegmunkáló gépek
és egyéb gyári berendezések.**

Wollák és Társa
Budapest, V., Alkotmány-utca 19. szám.

Speciális üzlet a rierikai író-
gépkellekben az összes
rendszerű írógépekhez. =

Sokszorosító-készülékek
= Copying-Office

GÁLOCSY és BÁNÓ

bánya-, kohó- és gépészmérnöki irodája
- BUDAPESTEN.
VERES PÁLNÉ-UTCA 3. • Telefon 739.

Elvállalja az összes bányászati, kohászati, gépészeti, gyáripari, fűtési és tüzelési berendezések tervezését és kivitelét.

Elvállalja a bánya és kohótérmekek **vegyelemzését**, és gyáripari megvizsgálását és **szakértői véleményt** ad azok értéke és felhasználhatóságára felelősen.

Gőzgépek **indikálását**, általában gépek, kazánok, tüzelések, fűtések, bánya- és gyári berendezések **megvizsgálását**, esetleg azok reconstructióját.

Meglevő telepek, gépek, berendezések **időnkénti vagy állandó szakértői felügyeletét.**

Képviseli: a Grison-féle kerekeket, a Bánó-féle szab. vízcsöves kazánokat, a Gálócsy- és Terényi-féle szab. gázfejlesztő készülékeket.

HIRODETÉSEKET felvesz a
A B á n y a
kiadóhivatala

BUDAPEST, VIII., KENDER-UTCA 6. SZ.

Világra szóló magyar találmány!

(szabadalmi igénye 6437., védjegye 17.823. sz. a. belajstromozva.)

A természettudomány legújabb vívmánya folytán a haj, szakáll, bajuszszálak magvát képező anyagnak felfedezése alapján készítve. A „Hajvédő Sámsonid“

a hajhullást megszünteti.

A „Hajtermő“ és növesztő Sámsonid“ néhány heti használat után az utasítás betartása mellett a legöregebb egyén teljesen kopasz fején is.

a haj termését előidézi,

a ritka és rövid hajzatot pedig dus sűrűvé teszi és igen

hosszúra megnöveszti.

Ugyanaz a hatása a bajusz és szakálra nézve is.

Jó eredményéről a feltaláló kezeskedik.

Ára a rendkívül becses hajmagvakat tartalmazó „Hajtermő“ és hajnövesztő Sámsonid“-nak, kenőcs vagy folyadék (hajszesz) alakjában 20 korona. A „Hajvédő Sámsonid“ ára 10 korona.

Kapható postai úton, valamint viszontelárusítók részére kizárólag a feltalálónál és egyedüli készítőnél: **Dr. Hollósy Istvánnál**, Budapest, VII., Szövetség-utca 28/b, ahonnan levélbeli megrendelésre helybeliek részére a Sámsonid külön díj felszámítása nélkül házhoz szállítatik. Helybeliek részére kapható még **Török József Király-utcai** és operai gyógytárban s minden nagyobb gyógytárban, drogueriában és a **budapesti fodrászok raktárszövetkezetében VII., Csengeri-utca 15.**

Hogy ezen valóban csodászer a hajtermést előidézi, még a legöregebb egyének teljesen kopasz fején is, álljon itt a következő elismerő-levél:

Tekintetes Hollósy István urnak, Budapest.

Ezelőtt harmincz évvel, igen sűrű hajamat egy ásványvizfürdő kurájának hosszabb használata folytán teljesen elvesztettem pár hét alatt. Mult év végén jutottam hozzá az Ön által feltalált hajtermőhöz. A „Hajtermő“ és növesztő Sámsonid“ használata folytán ma már 43 cm. hosszú, gesztenye-barna és vastag hajfonatom van s remélem, hogy 78 éves korom daczára visszanyerem egy méternél hosszabb hajamat.

Budapest, 1908. július 10.

Tisztelettel Özv. Klein Henrikné.

A fenti levélben foglalt tények valóságát és az aláírás hitelességét mi alulírottak, kik a 78 éves s nálunk lakó uriaszonyt évtizedek óta ismerjük, igazoljuk.

Özv. Reiznerné, Flesch Berta, Flesch Lipót,
(VII. kerület, Izabella-utca 23. sz. a.) számtisztv.

Tekintetes Dr. Hollósy István urnak,
Budapest.

Ezennel igazolom, hogy nagyanyám: Özv. Klein Henrikné ezelőtt teljesen kopasz volt, a mióta csak én ismerem. És ma már a Sámsonidnak néhány hónapi használata után dus hajzattal bír.

Aradon, 1908. szeptember 10.

Kun József, ékszerész és látszerész
Andrássy-tér 17. szám.

ENTREPRISE DES POMPES FUNÉBRES

Első Erzsébetvárosi Temetkezési Vállalat

PODLUSSÁNYI JENŐ

BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCZA 100. SZÁM.

IZABELLA-UTCZA ÉS SZEGÉNYHÁZ-TÉR sarok

Rendez egyszerű és cízses temetéseket a legjutányosabb árban.

Művirág-koszorúból nagy választék.

Telefon 53-70.

Telefon 53-70.

ALDOR SZIGFRID

Magyar mélyfuró vállalata.

BUDAPESTEN, VI., Liszt Ferenc-tér 14. sz.

Elvállal síma és mélyfurásokat szén, petroleum, víz, kál és ásványok után kezeséggel bármily mélység tekintetében és bármily rendszer szerint, esetleg része edé sel is.

Expertizek, közbenjárás vételeknél és eladásoknál.

SZABADALMI

és védjegyoltalom kieszközlése az összes

kulturállamban

ÁDLER MIKSA okleveles gépészmérnök

hites szabadalmi ügyvivő

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 51.

Telefon 106-55. Telefon 106-55.

Bányavasut

alkatrészeit, u. m. bányasíneket kötőszerekkel, váltókat, korongokat, csillekerékpárokat, bányacsilléket, felépitményi szerszámokat; továbbá lokomobilokat, kazánokat, körszivattyukat, furóacélt, daruk, czölöpverők, siklók stb. stb.

használt és új állapotban előnyösen szállít

KOHN A. M.

BUDAPEST, V., Váci-ut 16. szám.

PIUS PIRINGER
BÁNYA ÉS ALAGUT-LÁMPAGYÁR
GRAZ, Strauchergasse 16. A

ajánlja eddig felülmúlhatlan gyártmányait.
Viszontárusítóknak kedvezményes árjegyzék ingyen és bérmentve.

TITANIT

BIZTONSÁGI ROBBANTÓSZER-GYÁR CEIPEK és TÁRSAI TRENCSEN.

Az első biztonsági robbantószer **Magyarországon**. A „Titanit” ütés, hő, surlódás, nyomás iránt **teljesen érzéketlen**. A „Titanit” **nem fagy meg**. Robbantó erejére, repeszté. képességére nézve eddig ismert **összes brizans robbantó-anyagokkal versenyez**. Kezelése egyszerű és **teljesen veszélytelen**. A Titanit: **nem vonatkoznak** a keresk. és belügyminiszteriumok azon óvrendelelei, melyek a többi robbantószerre nézve elengedhetetlenek. Vasuti és gőzhajóállomásokon állítmányok mint bármely más szállítmányok

kezeltetnek. De a fogyasztóknál is bárhol elhelyezhető. Szállítása nem úgy mint a többi robbantószerké, **hanem bármely vonattal, vagy hajóval és bármely időben történhetik**. A Titanit ára a robbantószernek napi árát sohasem fogja túlhaladni. Kísérleteket a gyár műszaki mérnöke bármikor és bárhol a gyár költségén szívesen végez és a Titanit fenti előnyeit be is igazolja. **Az államnak első szaktekintélyei is megerősítették a Titanitnak itt felhozott összes kiváló tulajdonait és előnyeit.** A gyár január óta üzemben van.

Egyébb felvilágosítással készséggel szolgál a gyár igazgatósága és kereskedelmi képvisellete:

BUDAPEST, IV. KER., IRÁNYI-UTCZA 8. SZÁM.

DEUTSCH BERTALAN CHAMOTTE és AGYAGÁRU-GYÁR R.-T. Gyár: **KÁLNÓ.**
LOSONCZ mellett (Nógrád m.)

Vezérképviselet és iroda:

Közp. Kereskedelmi és Iparbank r. t. áruosztálya
Budapest, V. ker., Váci-körút 26. szám.

Főelárusítás és raktár:

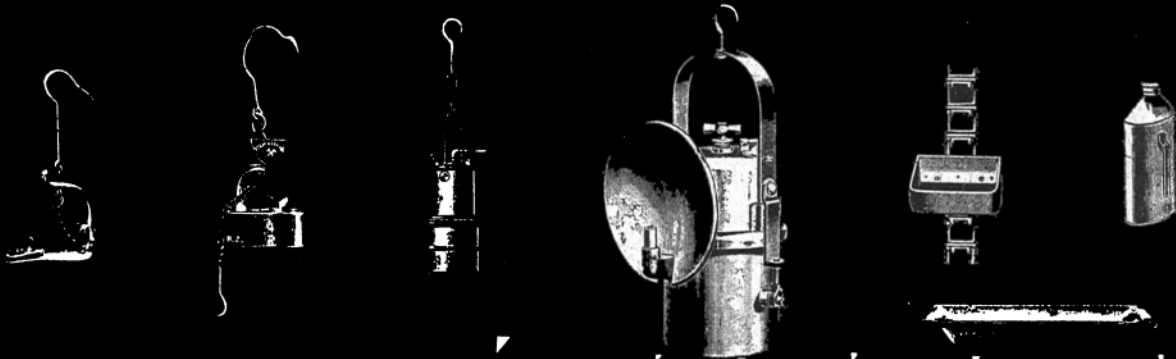
ELKÁN és BOSSÁNYI
Budapest, VI., Sziv-utcza 61. és 67.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB GYÁRA

Szállit minden czélnak megfelelő

tűzálló chamotte anyagot

külföldi gyártmányokkal egyenrangú minőségben.

BARTOS ZOLTÁN FÉM ÉS BÁDOGÁRU GYÁRA
BÁNYAFELSZERELÉSEK OSZTÁLYA
BUDAPEST VI., ARADI UTCZA 60